

# Țara Noastră



## Un ultim argument: alegerile comunale

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Au început, în sfârșit, să se lămurească deabinele pe seama tuturor roadele reformei administrative clocite în mintea beteagă a dlui Iuliu Maniu. Și cei mai grei de cap, cari prin miopia lor n'au putut desluși bubele învechite din zestrea sufletească a actualului guvern, vor înțelege azi că s'au făcut pași repezi spre dislocarea ideii de stat și că sinistra zăpăceală a unor sferturi de români la conducerea țării s'guduie principiul unității așezat până ieri ca o dogmă la temelia orientărilor noastre politice.

Sunt trei luni aproape, de când cu mult sgomot s'au instalat pela reședințele lor cei șapte viziri, așa ziși directori regionali, meniți să concretizeze în fața lumii destrămarea preconizată de legea dlor Boilă-Stere. De-atunci și până azi opinia publică n'a avut de înregistrat decât biografia acestor proaspeți potențați, care e în mare parte colorată de aventuri pline de învățăminte, unele în directă înrudire cu dosarele Cărții Marțiale. În afară de tribulațiile trecutului, prin nimic nu s'au remarcat scumpii bărbați ai țării mele, niște oameni fără treabă cari vagabondează între București și capitala lor. Până azi nu li s'au fixat atribuțiile și singura calitate ce au este de-a încărca bugetul deficitar cu noi sarcini într'o vreme când lefurile rămân neplătite la funcționari și armata tremură în zdrențe.

Dar binefacerile legii administrative vin pe rând și revărsarea lor nu mai contenește.

După alegerile județene s'au desfășurat și cele comunale, lăsând în urmă aceiași atmosferă trivială de beție monstră. Populația smulsa

dela munca și liniștea ei a fost din nou asvârlită în ghiarele nevrozei electorale, care la noi, se știe, echivalează astăzi cu o reală revoluționare a maselor. Un biet popor investit cu drepturi fără număr pe care nu le pricepe și nu le știe exercita, devine la astfel de ocazii prada hăidăilor negustori de voturi analfabete. Mai mult ca ori-când a stropit de astădată noroiul demagogiei în obrazul țării, care după campania electorală, desonorată și murdărită, nu mai știe ce vrea și unde merge. Cine a cetit afișele placardate pe pereții Capitalei și a asistat în parte măcar la cuvântările candidaților, cine-a pătruns cât de cât mecanismul mașinei de vot cu buletine furate, dacă e un dram de omenie în el și-un rest de bunăvoință pentru mulțimea batjocorită, sunt convins că s'a tămăduit definitiv de contactul cu o *astfel de democrație*. Ori-ce alegere în aceste condițiuni se transformă într'un prilej de corupere a moralului public, într'o tentativă de sguduire a vieții de stat. În măsura în care se înmulțesc alegerile, nu numai prestigiul ori-cărei autorități scade, dar cresc deadreptul șansele tuturor curentelor subversive care au în programul lor fărâmițarea României. La Budapesta și la Moscova ar trebui să se acorde un mare premiu de câte ori poporul aici e mânat din nou la urne, fiindcă fermenții disolvanți se înmulțesc în aceste zile ca microbul ciumei bubonice. Cine nu vede acest adevăr și nu-și dă seama cât de primejdios a devenit jocul des repetat al sufragiului universal la noi, e ori un adept conștient sau inconștient al teoriilor de peste Nistru, ori un creier obtuz pentru care fenomenele sociale nu se anunță decât deodată cu parul ce lovește în moalele capului.

Dar dincolo de această generală pulverizare a disciplinei de stat, care încet dar sigur sapă o țară nouă, examinați, vă rog, rezultatul alegerilor comunale prin prizma celor mai elementare exigențe românești și trageți concluzia, întrucât consolidarea noastră iese în câștig sau în pagubă pe urma lui. Cine n'a alungat principiul național din preocupările care-l conduc, cine a contribuit cu sbuciumul lui cât de puțin la înjghebarea României de azi și crede în ideia diferențierii de rasă ca într'o doctrină fundamentală a așezării de stat, trebuie să rămâie consternat de constatările alegerilor actuale. Aici se joacă o grozavă tragi-comedie, în care ridicoli diletanți provinciali improvizați în legiuitori, la braț cu dușmanii țării, își fac de cap și ne împing spre prăpastie. Indivizi de periferie apucați la cârmă au sacrificat caracterul istoric al politicii noastre, care în cursul vremii a păstrat neconținut un scop național bine precizat. Cu legea ce și-au făcut, trei sferturi din orașele țării în loc să fie supuse unui normal proces de reparație a nedreptăților de veacuri, au fost pur și simplu jertfite diverselor tendințe de acaparare străină.

În Ardeal, în Basarabia și Bucovina, pe tot teritoriul alipit care în mod firesc după îndelunga apăsare simțea nevoia unei reîn-cadrări în spiritul național diriguințat metodic dela centru, s'a introdus o atmosferă detestabilă de târg slobod din care s'a eliminat cu desăvârșire orice îndreptar tradițional de conștiință românească. Împingând la o criminală exagerare principiul electiv și al autonomiei comunale,

guvernul uitând că orașele de pe acest teritoriu sunt rezultatul meș-  
tesugită a unei idei de stat străine care le-a creat ca înjghebări fac-  
tice anume împotriva noastră, neînțelegând proteste că în această  
materie așa zisa democrație excesivă e identică cu falimentul ireme-  
diabil al unei politici de stat, fiindcă menține tot atâtea cetățui ostile  
aici la noi acasă, guvernul condus de diciosân-mărfini români de  
jumătate sânge a renunțat din primul moment la stăpânirea orașelor.  
În alegerile comunale, ca să-și poată asigura un oarecare rol, a făcut  
listă comună cu minoritățile sau cu socialiștii. Concesiile de demni-  
tate au fost zdrobitoare pe toată linia. Un formidabil salt, spre stânga  
cu abandonarea completă a oricărei preocupări de neam, — iață  
drumul inaugurat de sclavii liberați, cari dintr'o crudă ironie se chiamă  
naționali. Luați orice listă guvernamentală din orice oraș al teritoriilor  
alipite, cetiți-o și veți pricepe unde-am ajuns. Rușinoasa cumetrie  
și-a avut, firește, consecințele din primul moment. A urmat o peni-  
bilă intervertire de roluri. Străinii, la adăpostul guvernului, patronați  
de organele aparatului nostru administrativ și chiar militar, și-au luat  
aiere de băștinași poruncitori, în vreme ce românii strănși laolaltă au  
apărut în postura de minoritari. Pe cât s'a înțepit sentimentul unei  
coalizări românești, negreșit împotriva guvernului care s'a dat cu  
străinii, pe atât autoritățile noastre au patronat variatele grupări fără  
legătură cu țara. Au fost cazuri, ca la Cluj de pildă, că s'a scos  
armata să bată cu patul puștii pe studenții cari demonstrau pentru  
lista blocului românesc, în zilele când sub protecția baionetelor noastre  
tot acolo se cânta „Internaționala”. Băgați de seamă, în ce paradox  
idiot ne-am pomenit cu mașina statului încăpută pe mâini noduroase  
de aventurieri agramați...

Rezultatul pozitiv după câteva săptămâni de demoralizare și  
umilință românească este, ce se prevedea dela început, un asurzitor  
strigăt de izbândă pe toate gamele minoritare: ungurească, săsească,  
bulgărească, evreiască, etc. Românii, fără deosebire de partid, adunați  
într'o singură tabără de cetățeni oropsiți, abia au isbutit pe ici pe  
colo să cucerească „cincimea”. Dar un alt semn al vremii, mult mai  
tulbure, s'a arătat în zodia lui Iuliu Maniu, ca un fruct copt des-  
prins din fericita lui oblăduire de un an de zile. Din colțurile lor de  
agitație tăinuță, reprimată cu mai multă sau mai puțină energie sub  
guvernările trecute, au ieșit la larg: *comuniștii*. Ei sunt cadoul pe  
care d-nii Vaida-Maniu îl fac României, drept compensație pentru  
valul liberator. Pentru întâia oară discipolii lui Lenin au socotit  
guvernul destul de slab, ca să se poată decide la un atac frontal.  
Încercarea, — ce să zicem? — nu numai că a reușit, dar ea con-  
tează ca un pumn în pieptul burgheziei inconștiente. Luați orașele de  
graniță ca *Satu-Mare*, *Oradea-Mare* sau *Timișoara* și gândiți-vă,  
după numărul comuniștilor pătrunși în consiliile comunale, ce admi-  
rabil brâu de apărare națională a construit d-l Iuliu Maniu spre  
Ungaria, ne mai vorbind de *Tighina* de pildă, unde cu zipșteinii  
săi a instalat la conducerea orașului legătura cu tovarășii dela  
Tiraspol...

Nu știu ce certificate mai așteaptă Troița constituțională din Palatul Regal dela București, ca să se pătrundă de gravitatea excepțională a situației. Ori-cât de încercuși în splendida izolare, pe care capriciul sorții le-a hărăzit-o, nu simt oare acești factori hotărâtori că galopăm spre neant și că regalitatea noastră, ai cărei paznici dânsii trebuie să fie, primește zilnic infuziuni de otravă dela aceste periculoase încercări de laborator? Se crede acolo sus că argumentele nu sunt suficiente, că prăvălirea n'a luat încă o formă pipăibilă și că o revenire se poate opera ori-când? Sunt la mijloc dificultăți de apreciere sau de acțiune?

Să oprim pentru moment întrebările, fiindcă ele se multiplică și lanțul lor trezește gânduri inoportune.

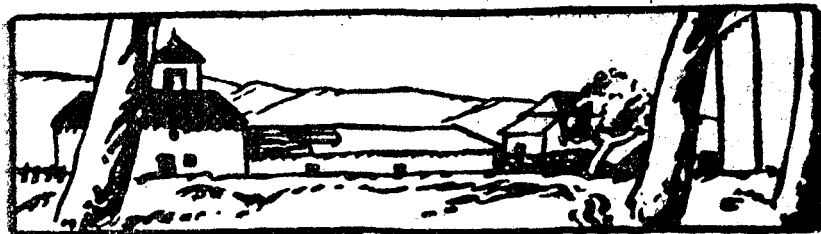
Un lucru e cert, după atâtea cochetării cu formule de import, dilema noastră se pune simplă și categorică: ori salvarea statului național printr'o înlăturare grabnică a ereziilor care ne guvernează azi, ori îndrumarea spre haosul bolșevic cu toate consecințele vecinătății rusești...

Deslegarea nu mai poate întârzia, într'un sens sau altul.

OCTAVIAN GOGA

BCU Cluj / Central University Library Cluj





## • Ruga de seară

Aceluia ce'n toate mai presus stă  
Inalț altar de rugă 'n orice zi:  
„Fă, Doamne, din puterea mea îngustă  
O vlagă ce nu poate lâncezi.

Și din o aripă de gând fă-mi două,  
Să-mi zboare gândul, cerșetor milog,  
La Tine, alb ca florile cu rouă,  
Și Ț e'n cer să 'nvăț cum să mă rog.

Ogorul Tău arată-mi unde-l sameni,  
Să pun în cuib al milei bun răsad,  
Intâi să'nvăț iubirea Ta de oameni  
Și-apoi greșelii însumi să nu cad.

Plivi-voi și eu buruiana ciudei  
Și răni aș vrea ușor să oblojesc,  
Iar dacă fapta-mi bună n'o aud ei,  
Voi ști că-mi dărui darul Tău ceresc.

Fă, Doamne, să'nțeleg oricând durerea  
Ingălbenișilor cu chipul supt,  
Să simtă alții dulcele ca mierea  
Și pentru alții eu să pot să lupt.

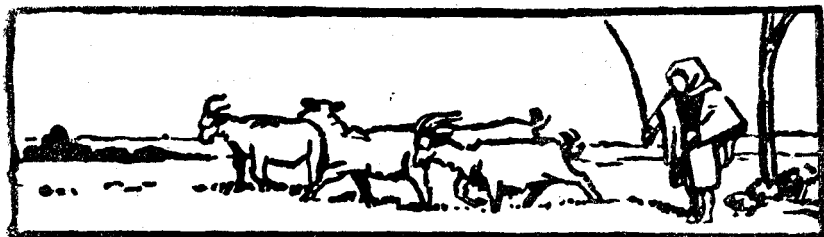
Nu mă lăsa să calc nici pe furnică,  
Și nedreptatea să nu pot s'o 'ndur,  
Indemn să fiu celui cuprins de frică, —  
Cstaș în cetățuia Ta de-azur.

Iar când greșelile nu-mi vor fi roabe  
Și-oi trece 'n al ispitelor hotar,  
Fă, Doamne, să pot plânge calde boabe  
De nestemate pe al Tău altar.

Imi voiu târi genunchii pân' la lacul  
De unde apă bea un curcubeu,  
Și voi sorbi dintr'însul, Doamne, leacul,  
Să fiu precum vrei Tu și gândul meu...

MIHAI NOVAC





## Deniile

(Dintr'un carnet)

Mirosea a colț de iarbă și a mugur, un miros cu gust amăru, după ploaia aceea învrâstată cu mielusei și cu fășii de soare. Se schimbase nu știu a câtea oară vremea în ziua aceea de Vineri, dela sfârșitul lui Martie.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu eșim din babe, bădiță Vasilie, îmi zise rubedenia mea Ilarie, aducând un brășișor de lemne, crengi tinere, retezate scurt, și punându-le sub vatră. Ori ce s'ar spune, este și în credința din bătrâni un adevăr. Iată eu nu știu să fi apucat babe neschimbăcioase. Se schimbă el calendarul, ni se spune că avem unul mai bun, dar babele=1 țin tot pe cel vechiu.

— Tu nu vei crede doar' că vremea e așa de schimbăcioasă pentrucă=s acum zilele babelor, că ele poartă ploile și vânturile, zăpada și seninătățile cerului, după voia lor.

— De bună seama că nu cred, bădiță Vasilie, dar din vechime până azi oamenii multe au văzut și au însemnat nu pe răbojul cărților, ci prin minte. Ei au povestit copiilor, copiii nepoților. Și așa știm noi că înainte de a da o gură de primăvară, în fie care an, cam pe vremea asta, se dă cea din urmă bătălie între iarna care fuge și vara care se apropie, trimițându=și ca sol curat și nevinovat, primăvara. Nu babele aduc vremea, dar zilele lor cad din întâmplare chiar în răstimpul acestei vânzoleli între îngheț și căldură. Dar sunt și oameni și mai ales femei, cum spui dumneata, cari nu știu face deosebirea.

Ilarie aruncă pe foc câteva găteje să lumineze. Deschise lada și își îmbracă cojocața.

— Acuș trage de denii, bădiță Vasilie. Dacă=i vrea, dumneata poți îmbuca ceva. Eu în Vinerea asta nu mănânc.

— Te duci la biserică?

— Mă duc, și mult te-aș ruga să vii și dumneata. Se cântă în seara asta Acaftistul Preacuratei Fecioare.

— Dar eu am venit pe la voi să mă hodinesc puțin, Ilarie, și mi se pare că deniile țin mult.

— Nici nu știi cum trec, bădișul meu, că Acaftistul e o mare mândrețe de rugăciuni. Deniile de Miercurea, trecută ai putut să le scapi, știi că nici eu nu te-am prea îndemnat. Canonul sf. Andrei Critanul, dacă nu sunt cântăreți buni, și nu citește dascălul, nu e mare lucru. Dumnezeu să mă ierte, dar eu în locul părintelui n'aș mai lăsa pe sfornăitul acela de Visalon să cânte în strană. Iar de citit, dacă nu știe omul să citească ușor și limpede și pe înțeles, mai bine ar lăsa canonul necitit. Că bieții plugari, cari se îmbulzesc în strană la denii, citesc prăpăstii, încât uneori te mai bufnește și râsul. Inșă Acaftistul îl citește părintele cu glas limpede și dulce.

Nu m'aș fi dus bucuros. Somn nu-mi era, dar eram ostenit și-mi simțeam mădularele ca bătute, deși n'am făcut mare ispravă în ziua aceea.

Rubedenia mea însă nu-mi dădu pace până nu mă văzu urnit:

— Să auzi mândrețe de vorbe, toate întru slăvirea celei Preacurate! De câteori se citește Acaftistul mă tot întreb, cum a putut afla Biserica astfel de cuvinte luminoase și calde pentru a lăuda pe Maica Domnului?

— Va fi vr'o epistolie căzută din cer, Ilarie, zic eu.

— Da' cine mai crede în povești de astea, bădișă Vasilie? Dumnezeu, de bună seamă nu. Și din prostime mai cred numai cei fără carte. Cunosc eu și Epistolia și Visul. Da' nu se pot asemăna cu Acaftistul. Se vede cât de colo că acele sunt făurite de oameni neînvățați, cari au crezut și cred în tot felul de bazaconii. Dar Acaftistul a fost făcut de Biserică.

Eșirăm în drum și începurăm să răspundem la binețele trecuturilor cari aveau acelaș drum. Înțelegeam că Ilarie știe multe lucruri, dar îmi părea că aici e nedumerit.

— Cum crezi tu Ilarie, că Biserica poate face rugăciuni sau cântece? Cine le iscodește? Cine din Biserică?

— De bună seamă că nu clopotnița, bădișă Vasilie. Dar drept să spun nu prea înțeleg. Rugăciunile sunt ale Bisericii, și cu toate acestea a trebuit să le facă cineva, un om. Iată canonului de Miercurea trecută îi spune al sf. Andrei Critanul. Apoi așa e și cu sf. Liturghie: e a Bisericii, dar le spune: a sf. Ion Gură de Aur, a sf. Vasile cel Mare.

— Drept judeci Ilarie. Rugăciunile și Liturgiile le-a făcut câte-un om cu viața sfântă, și au fost primite de Biserică, ca ale sale, după ce vlădicii le-au aflat, cercetându-le, bune și potrivite, fără de greșeli de credință. Ai auzit de părinții dela Niceea? Ei, acolo s'au adunat într'un sfat, căpeteniile Bisericii și au hotărât care e credința cea adevărată despre Hristos. Adunări de acestea au fost multe în cursul veacurilor. In ele vor fi primit și rugăciunile și slujbele care se cântă acum în biserică, făcute de oameni cu frica lui Dumnezeu.



Imi păru bine că-i putui da aceste deslușiri, pe cari rubedenia mea le ascultă cu urechea întinsă. Era un duh neastâmpărat și neliniștit, veșnic lacom să învețe.

— Așa trebuie să fie, bădiță Vasilie, și nu altfel. Da' cel care a făcut Acaftistul trebuie să fi fost un om deosebit, nu numai sfânt, ci și unul care a întrecut pe ceilalți cu gândul, și cu înălțarea inimii. Că iată eu, om păcătos și fără învățătură, deși uneori simt multe în mine, nu le pot spune, ori dacă le spun, îndrug vorbe de toate zilele, cari nu pot arăta nici pe departe ceea ce simțesc. Și chiar un sfânt mi se pare mie, dacă n'ar avea și alt dar, n'ar putea vorbi așa de frumos cum se scrie la Acaftist.

Vântul se potolise odată cu căderea înserării, și mirosul cu gust amărușu pătrundea din tufele ce străjuiau gardul cimitirului vechiu, din jurul bisericii. Pe-o clipă simții dorința să-i vorbesc lui Ilarie despre ceea ce bănuia el și nu putea spune, despre puterea creatoare a unor oameni. Dar clopotarul începu să tragă chiar atunci, pentru a doua oară, și la glasul arămii îmi simții sufletul coplesit de amintiri. Chiar mireasma aceea de primăvară îmi păru că n'am mai simțit-o din anii copilăriei. Și de-odată mă văzui copil mic, alături de bunicii, în acest cimitir cu crucile răsturnate. Inșelarea simțurilor fu atât de mare încât la intrarea în biserică, Ilarie trebui să mă poștească de mai multe ori: așteptam să intre bunica întâi!

Cine poate să se pătrundă, să se înțeleagă pe sine însuși! Cum putem păstra nu numai amintiri, ci însăși viața atât de îndepărtată?

Rubedenia mea avuse marea satisfacție să mă vadă pătruns de slujba Acaftistului. Era o mare și strălucită poezie, într'adevăr, și preotul cânta laudele Preacuratei cu sufletul pătruns, cu vădită evlavie.

Dar eu trăiam nu numai în minunata poezie, auzită cu auz bătrân, ci cu întreaga mea copilărie. Imi păru că și mirosul tămâiei e de pe vremea copilăriei mele.

„Bucură-te ceea ce ești plină de dor. Bucură-te lumănar de aur, bucură-te munte umbrat, bucură-te năstrapă aurită, bucură-te Maică pururea fecioară“.

Preotul citea înaintea icoanei vechi și afumate, care însă în seara aceea de denii, îmi păru o comoară și o bucurie a vieții.

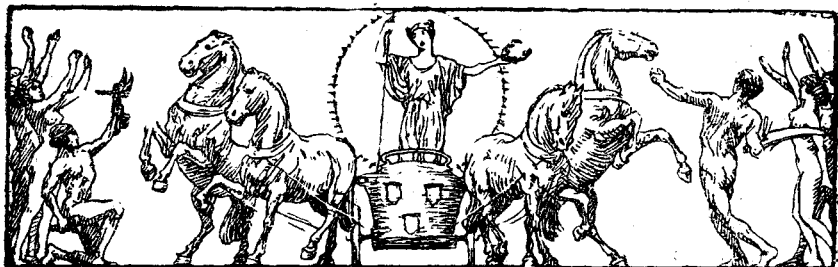
— Mare și înaltă rugăciune, bădiță Vasilie, îmi spuse pe drum rubedenia mea. Slăvit să fie și sfântul care a scris-o! Iată de veacuri, ea ne luminează și ne încălzește inimile.

— Imi pare bine că te-am ascultat Ilarie. Am trăit anii din copilărie. Frumoasă rugăciune, și frumos glas are părintele. Și zic și eu: slăvit să fie cine a scris-o!

— Și cine ne-a dat sufletul s'o înțelegem și s'o simțim și noi, nemernicii!! adause Ilarie.

— Și cine ne aromează cu amintirile copilăriei, mai voiam eu să spun. Dar ne ajunseră niște creștini și intrară în alte povești.

I. AGĂRBICEANU



## Omul fără țară

Am citit în *Nouvelles Littéraires*, pe o pagină întregă de gazetă, spovedania lui Panait Istrati, bolșevicul desamăgit.

N'am pornit la lectura acestui crâmpiei de auto-biografie cu niciun strop de ură preconcepută. Am încercat chiar să ne înduioșăm, ca în fața unei reale nenorociri, pe care sinceritatea crudă a mărturisirii publice o apropie de orice inimă caritabilă. În definitiv, soarta nu l'a prea răsfățat pe fostul hamal din portul Brăilei, căruia, dându-i să soarbă adânc din paharul amărăciunilor vieții, l'a osândit, după cât se vede, la o nesfârșită și chinuitoare pribegie.

La capătul celor cincisprezece ani de vagabondaj prin toate colțurile Europei, după ce a vândut cărți postale la Nisa, după ce a fost expus în vitrina librăriilor din Paris cu beregata însângerată, după ce s'a pomenit îmbrățișat de d. H. Sanielevici la București și după ce s'a înșiruit la Moscova printre combatanții idealului comunist, Panait Istrati a rămas tot omul fără țară, în căutarea zadarnică a unui adăpost statornic subț primitoarea strașină a umanității. Nedumerit, el nu pricepe de ce i s'a cerut să aparțină unui neam, când atât de bucuros s'a vestit pe sine însuș ca cetățean liber și egal al lumii întregi... În sufletul său de răzvrătit, urmele oricăror hotare despărțitoare dintre popoare s'au șters demult, dar popoarele continuă, spre marea lui mirare, să se deosibească între ele. Pretutindeni ar dori să se simtă acasă, și nicăeri nu-i primit bucuros. Astfel, fugărit din loc în loc de fantoma propriilor sale erezii; expulzat din Grecia, poftit afară din Rusia Sovietică, declarat idezirabil în Egipt, refuzat de democrația Nouii-Zelande; îndrăgostit de întreaga omenire și respins pe rând de fiecare fragment al acesteia, Panait Istrati își mărturisește tragedia în accente patetice și face apel la vechia generozitate a Franței să-i ofere azilul ei...

Cunoaştem pricina adâncă a suferinţelor lui Panait Istrati. Boala lui nu-i nouă. Legendarul Ahasver o cunoaşte de câteva mii de ani. După o lungă aşteptare, a crezut că-i găseşte leacul în registrele Internaţionalei a III-a, dar bucuria i-a fost de scurtă durată. Panait Istrati s'a îndreptat de-aşemenea spre noul crez, cu aceeaş nădejde de a se cuibări sub primitorul adăpost al tuturor. Dar, spre marea sa surprindere, i-a fost dat să descopere, că până şi cel mai fanatic membru al Sovietelor se uită pieziş la oaspeţii nepoftiţi, iar tovarăşul Râcov, executorul testamentului lui Lenin, e rus până 'n măduva oaselor...

După locul naşterii sale şi după mamă, Panait ar fi fost să fie român. După obârşia tatălui ar fi putut să fie grec. Lui Istrati nu-i trebuia, însă, o patrie. În mintea sa, de timpuriu zăpăcită de conţinutul inflamabil al broşurilor de propagandă socialistă, a încolţit încă din anii adolescenţei dispreţul pentru prejudecata burgheză a deferenţierii de rasă. El s'a simţit, cum l'a învăţat Karl Marx, ostaş în marea gloată a proletariatului universal, a cântat „Internaţionala“ în întrunirile dela club, şi a învăţat să dorească atât de mult înfrăţirea tuturor naţiunilor, încât a uitat că naţiunile mai există. Nu şi-a recunoscut nicio îndatorire faţă de pământul care l-a văzut născându-se. În cugetul său n'a găsit ecou niciuna din chemările ideii naţionale. El n'a voit să priceapă, că numai popoarele libere îşi pot da mâna în semnul păcii durabile, şi că pentru dobândirea acestei libertăţi, multe şi grele jertfe mai sunt încă necesare.

Omul fără ţară n'are, însă, pentru cine să se jertfească. În ajunul intrării României în război, Panait Istrati şi-a ales un loc cât mai comod între roşile unui vagon de călători, şi, dispreţuitor al formalităţilor vamale, fără bilet, fără bagaj şi fără paşaport, a trecut graniţa ca o protestare programatică, deşi nu tocmai ostentativă, împotriva eliberării Ardealului, cu care, se înţelege, proletarul de pe malul Dunării pornit în lume n'avea nimic comun sufleteşte. *Ubi bene, ibi patria*. . . Dar, fiindcă lui Panait Istrati i-a mers, o bună bucată de vreme, cam rău, nu şi-a putut dura un cămin liniştit nicăieri. Istoria acestei frânturi din peregrinările sale ne-a povestit-o el însuş, desvăluindu-ne în culori vii şi impresionante (căci Panait Istrati nu-i lipsit de talent), drama cotidiană a mizeriei, a disperării şi a umilinţei.

Multe meşteşuguri a încercat Panait Istrati, până când, după o serioasă tentativă de sinucidere, întors printre oameni dela hotarele turburi ale morţii, şi-a găsit, înfărsit, mulţumită ocrotirei înduioşate a umanului Romain Rolland, profesiunea care să-i asigure o existenţă onorabilă şi să dea un scop trudei sale de fiecare zi. Panait Istrati a început să-şi scrie în franţuzeşte romanul aventurilor sale trăite, cucerind, dintr'odată, în maniera-i exotica, un succes literar, cu atât mai uşor, cu cât nu fusese aşteptat. Kyra Kyralina, cu farmecul ei leneş oriental, cu întâmplări romantice dintr'o lume semi-reală, cu o aromă uşoară de înţelepciune fatalistă, a cucerit multe simpatii şi a trezit o bună doză de curiozitate. Panait Istrati ar fi putut acum,

ca altădată atenianul Jean Moréas, să se proclame fiul adoptiv al literaturii franceze, după limba în care se hotărâse să-și publice cărțile, oferindu-se pe de-a'ntregul acestei iubiri puțin întârziate.

Lui Panait Istrati nu i-a trebuit, însă, nici în noua sa ipostază, o patrie. Inarmat cu prestigiul său proaspăt de romancier tipărit în treizeci de ediții, fostul fotograf ambulat de pe coasta de Azur a pornit din nou de-alungul Europei, să predice răsturnarea actualelor orânduiri sociale, să dărâme granițele dintre națiuni și să arunce cu amândouă mâinile otrava doctrinei comuniste. A trecut prin București, a încercat să se oprească la Atena, a dat o raită pela Moscova, a debarcat pentru două ceasuri la Cairo, și s'a întors într-un târziu din lungul său turneu, fugărit de pretutindeni ca un primejdios agitator subversiv, și, ceea ce adaugă o notă pitantă acestor neplăcute incidente, profund decepționat el însuși de felul cum tovarășii din Rusia Sovietică au înțeles să pună în practică doctrina înfrățirii universale...

Astăzi, Panait Istrati cere iar adăpost Franței. În lunga sa măr-turisire se declară umanitarist incurabil, dar nici acum nu e în căutarea unei patrii, ci numai a unui domiciliu. Cu o loialitate, pe care nu știm dacă francezii vor aprecia-o, el anunță, că nu se va bate pentru Franța, nici dacă aceasta ar avea de dus un război defensiv. Omul fără țară nu se recunoaște dator față de umanitate decât cu un ușor amor platonice...

Dacă Franța ar fi, deci, mâine din nou atacată, din nou Panait Istrati ar porni dincolo de frontieră, în căutarea unui alt adăpost sub strașina umanității. Nu va mai avea, poate, nevoie să călătorească între roțile trenului, sub vagon, poate va avea, de data aceasta, bilet, dar îi va lipsi, cași altă dată, înțelegerea unui mare și permanent adevăr, singurul care ar putea să-i astâmpere dorul după o înfrățire universală. Nu va pricepe nici atunci, că numai oamenii cari au învățat mai întâi să-și iubească patria sunt adevărații cetățeni ai umanității.

Cum poți îndrăgi vreodată pe semenii tăi, dacă ai pornit în lume cu simțământul de dispreț față de proprii tăi părinți? Din ce sămânță va crește arborele puternic, a cărui umbră largă să îmbrățișeze tot pământul?

ALEXANDRU IODOȘ



## Situația românilor în Iugoslavia

Tratamentul la care sunt supuși românii din Iugoslavia diferă în severitate după locul și provincia unde ei trăiesc.

Mai rău o duc românii din Valea Timocului, pe cari sârbii vor să-i desnaționalizeze cu orice preț și din care nu mai fac nici un secret. Deși românii de aici trăiesc în mase compacte, în număr de mai multe sute de mii, ei nu au nicio singură școală românească și nu li se permite întrebuințarea limbii românești nici în biserică. Politica aceasta de complectă intoleranță, sârbii nu au de gând să o schimbe nici după război, mai ales că tratatul de pace nu recunoaște existența vreunei minorități etnice pe teritoriul vechei Serbii.

Aceiaș politică țin să o inaugureze sârbii și în Macedonia, deși în privința aceasta trebuie să calce în picioare angajamente formale încheiate cu statul român în anul 1913. Se știe, că printr'un schimb de scrisori dintre Titu Maiorescu-Venizelos pe de o parte, și Titu Maiorescu-Pașici de alta, s'a stabilit un regim special cu privire la românii din Macedonia sârbească și greacă. Prin aceste scrisori se garanta statului român dreptul de a înființa și susține școli și biserici pe seama românilor din Macedonia, și chiar înființarea unei episcopii. Statul român s'a și grăbit să uzeze de acest drept al său, întreținând în Bitolia un liceu, o școală normală, numeroase școli primare și o biserică. Sârbii, la început au tolerat funcționarea acestora, dar de îndată ce s'a încheiat războiul mondial, cel dintâi lucru a fost să le închidă pe toate, până și biserica. Răposatul Pașici, întrebat fiind asupra motivelor, a explicat această prigoană cu un argument deadreptul ridicol. El susținea, că în afară de schimbul de scrisori, — pe care, firește, nu-l putea tăgădui — între România și Serbia ar mai fi existat și o convenție verbală secretă, în sensul căreia, într'un viitor atac îndreptat contra Serbiei, România îi va sări într'ajutor chiar de a doua zi. Cum acest lucru nu s'a întâmplat, — România intrând în războiu abia în 1916, — cade convențiunea scrisă dela 1913, deci și așezămintele culturale din Macedonia trebuie să fie suprimate. Prin această măsură, românii din

Macedonia au decăzut la starea de complectă sugrumare națională și culturală a românilor din Timoc.

Cât privește pe românii din Banat, politica sârbească este ceva mai prudentă, dar nu și mai bine intenționată. Aici se lucrează prin mijloace deghizate și pe căi ocolite, pe care dl Dușan Popovici<sup>1</sup> le concretizează în modul următor:

„Politica noastră națională de stat, cu privire la Voivodină, trebuie să aibă în vedere trei probleme fundamentale și anume:

1. Schimbarea raporturilor etnice în favoarea noastră.

2. Reimprospătarea maselor largi ale noastre.

3. Incopcierea intelectualilor noștri la adevărata cultură — sub care, desigur, se înțelege cultura sârbească.

Primele două probleme s'au și soluționat în cadrele reformei agrare jugoslave. Analizând cele 28 legi, regulamente și ordonanțe agrare aduse până acuma, vom vedea, că pământul expropriat s'a împărțit și colonizat după interesele unui șovinism dus la extrem. Subt pretextul, că guvernul nu ia decât măsuri provizorii, pământul nu s'a împărțit decât cetățenilor de origine slavă. Populațiunea neslavă, nu numai că a fost exclusă, pe față, dela binefacerile reformei agrare, dar ea a fost obligată să contribuie cu grele sarcini la înjgheburăa unui cămin pe seama numeroșilor coloniști aduși în mijlocul ei. Aproape nu există comună românească cu pământuri expropriate, unde să nu se fi adus un număr oarecare de coloniști. Eventualele proteste din partea noastră, sau a altora, se va răspunde inocent și invariabil, că ceea ce s'a făcut nu constituie decât o măsură provizorie și care, desigur, semnalându-se, va fi eliminată din legea agrară definitivă. Prin aceasta din urmă, firește, se va da pământ *quantum satis* tuturor, fără deosebire de naționalitate, dar numai pe hârtie, căci nu ne închipuim ca, după zece ani de stăpânire, să se poată lua pământul dela sârbi, pentru a se da românilor.

În ce privește problema din urmă, cea culturală, sârbii ar dori să o rezolve cu ajutorul României, prin convenții abil ticluite, după cum s'au trădat cu ocazia conferinței dela Belgrad din primăvara anului 1929, deoarece măsurile directe și radicale s'ar izbi de dispozițiile tratatului de pace, mai ales când s'ar suprima instituțiuni naționale și culturale românești, care au existat și pe vremea ungurească.

„În ce privește regimul bisericesc al românilor din Banatul iugoslav — scrie ziarul *Biruința*<sup>3</sup> — nu s'a putut realiza nici un acord din pricina ținutei intransigente a delegaților sârbi. Înlăturând principiul reciprocității, ei pretind ca biserica românească din Banatul lor, — care este o biserică ortodoxă națională, — să fie subordinată bisericii sârbești, pentru a se restitui situația dinaintea anului 1864, când românii au trebuit să rabde greul jug al ierarhiei sârbești. Cât de dușmănoasă a fost atitudinea sârbilor în această chestiune la

<sup>1</sup> op. cit. p. 86.

<sup>2</sup> „Agrarni Zbornic“ de Sojko Niketici, Beograd, 1924.

<sup>3</sup> Nr. 26 din 7 Iunie 1929.

conferința dela Belgrad și ce intenții nutresc față de frații noștri români din Banatul iugoslav, se vede din faptul, că nu vor să admită ca reședință a vicarului român orașul Vârșeț, ci propun să-l ducă la Becicherecul mare, pentru a-l pune sub controlul episcopului sârbesc din acel oraș, cu toate că acolo nu există nici măcar o parohie românească“.

„Aceleași sentimente le-au manifestat aliații noștri sârbi și față de regimul școlar al românilor din Iugoslavia. În această privință există o convențiune încheiată, aprobată și semnată de ambele guverne, încă din anul 1927. Ori, guvernul iugoslav nu mai vrea să recunoască și cu atât mai puțin să execute această convenție“.

Cu zădărnicierea conferinței dela Belgrad, în ce privește școala, scopul politicei sârbești este atins. În școalele foste românești fiind în vigoare legile și regulamentele generale, iar majoritatea învățătorilor sârbi și ruși, este o naivitate să mai creadă cineva în posibilitatea unui învățământ în limba maternă a elevilor. O manifestație în limba românească nu este admisă nici în afară de școală. Cunoaștem personal cazuri, când administrația sârbească a impus unui cor compus din plugari români să cânte doinele noastre cu text sârbesc. Ideia de stat în Iugoslavia nu admite decât cel mult melodia românească.

Paralel cu această intoleranță, sârbii interzic și frecventarea școalelor din România. Tinerii români din Iugoslavia, dornici de a-și urma studiile la noi, nu pot trece altfel frontiera decât renunțând pentru totdeauna la supușenia iugoslavă. Niciun pașaport nu se eliberează pentru urmare de studii, pe motivul că și în Iugoslavia sunt școli secundare și superioare. Principiul acesta este legiferat chiar. Pe petițiunile solicitatorilor români ne-a fost dat să citim următoarea rezoluție: „Conform ordonanței nr. 4231 din 10 Februarie 1928 și în baza art. 54 din legea pentru învățământul secundar, instruirea în România nu se încuviințează“.

Și astfel, bieților români, sugrumați culturalicește și imobilizați fizicește, li se octroiază, și ca limbă și ca sens, jalnicul refren născut în epoca de pribegie fizică și sufletească de acum două secole și mai bine a sârbilor:

*„Za jedan ciasak radosti  
Hiliadu dana zalosti“...*

*(Pentru un cias de bucurie  
O mie de zile de amărăciune...)*

În istoria popoarelor, un asemenea grad de suferință, încă n'a rămas neizbăvit!...

P. NEMOIANU



## Scrisori din Budapesta

— Jubileul guvernatorului Nicolae Horthy de Nagybánya —

A trecut un deceniu de când Ungaria își trăiește viața ei în cadrele actuale, croite după fizionomia etnografică a țării. În acest interval au fost clipe când statul ungar s'a văzut amenințat cu prăbușirea. Catastrofele au fost însă înlăturate, datorită destoiniciei bărbajilor conducători și nu mai puțin vitalității neamului unguresc, acest curios amestec de rase mongolo-slavo-germane. Poporul unguresc și-a pierdut echilibrul sufletesc în urma dezastrului pricinuit de pierderea războiului. Revoluția lui Mihai Károlyi, bolșevismul și ocuparea Budapestei de către români, sunt socotite ca tot atât de rușini de neiertat în istoria Ungariei. Acum 10 ani națiunea ungară se sbătea în convulsii isterice, viața de stat era o ficțiune, detașamente militare în frunte cu vătafi sadici cutreerau ținuturile evacuate de români și făceau ordine ucigând pe evreii *instăriți* și pe „câinii de comuniști”. Inregistrăm aceste fapte „sine ira et studio” la adăpostul datelor statistice, totdeauna elocvente, culese de cronicarii acelor evenimente trecute în analele istoriei. Atât istoricii indigeni, cât și cei din străinătate, ocupându-se de „acțiunile arbitrare și individuale” ale deținătorilor puterii la acea epocă, au constatat că contrarevoluționarii în pornirile lor de răzbunare au întrecut cu mult pe bolșevici în numărul asasinatelor și al felului cum au săvârșit acele omoruri. Într'adevăr, țara aceasta, la sfârșitul anului 1919 avea înfățișarea unui mare lagăr de intermițați, Dunărea, Orgovány, Siófok, Izsák, Hotelul Britania reprezenta câte un pod al suspinelor, unde se desfășurau orgiile teroarei albe.

Năzuințele de consolidare ale romanticului popor ungar s'au înfăptuit prin organizarea armatei naționale, dar, la început, aceasta



n'a putut corăspunde chemării sale de a menține ordinea în țară. Adunarea Națională de atunci a fost aleasă prin teroare neînchipuită și un îndrăzneț locotenent tânăr, care în război nu s'a distins prin nici un gest de vitejie, trimitea ultimatumuri Adunării, considerându-se ca o „săgeată a lui Dumnezeu“.

În astfel de împrejurări a fost ales ca guvernator al țării Nicolae Horthy de Baia-Mare, care intrase cu câteva luni înainte în Budapesta „cea răstăcită“ în fruntea armatei naționale. Alegerea lui a fost nimerită și norocoasă, prin faptul că în persoana sa au fost unite atât atribuțiunile militare (*a legfőbb Hadúr*), cât și cele politice, astfel s'au evitat conflictele sfâșietoare, ce ușor ar fi izbucnit între șeful armatei și capul statului, dacă ei ar fi fost două persoane. În 1920 s'au pus temelile unui aranjament constituțional de tranziție, menținându-se forma de stat a regatului, fără să fie ocupat locul Regelui. Legiferarea primei Adunări naționale s'a făcut în semnul reacțiunii și teroarei albe, s'a introdus ca pedeapsă pentru anumite cazuri bastonarea condamnaților, s'a înscris în *corpus juris* maghiar vestitul „numerus clausus“, s'a votat legea pentru apărarea mai eficace a prestigiului națiunii, în temeiul căreia au fost amuțiți toți aceia cari îndrăsniau să fie potrivnici regimului contrarevoluționar. În chip metodic s'a înfronat stăpânirea aristocrației și a clerului și s'a întărit puterea centrală prin votul electoral pe față, prin o reformă agrară de fațadă, prin menținerea fidei-comiselor, prin cârmuirea în baza legilor excepționale din timpul războiului și prin reforma Senatului (Casa Magnaților) în care s'a asigurat influența covârșitoare a latifundiarilor, a averilor profesionale și a rămășițelor casei habsburgice. În consiliile municipale și județene s'au introdus reprezentanțele profesionale după sistemul fascist, virilismul și votul plural. Actualmente se discută în Parlament autonomia capitalei, căreia i se aplică o *capitis deminutio* și se desăvârșește atotputernicia absolutismului deghizat cu care guvernează regentul Horthy și primul lui sfetnic contele Bethlen.

Zilele trecute a fost serbat jubileul de 10 ani al regentului Ungariei. Serbările s'au desfășurat într'un cadru majestos, cu accente de melancolie pentru trecut și tăsniri de nădejdi pentru un viitor izbăvitor. Datele biografice ale guvernatorului sunt cunoscute cetățenilor *Țării Noastre*, deci nu insistăm asupra lor. El este nobil mijlociu (*kurta nemes*) și are educație militară mai mult austriacă, decât ungară. Aristocrația veche maghiară orgolioasă, ca și membrii familiei habsburgice abia își pot înăbuși disprețul ce-l nutresc față de acest „intrus“. În cursul războiului s'a distins la bălălia navală dela Otranto, fiind chiar și rănit. Ca factor constituțional s'a dovedit că nu face greșeli de ordin politic extern, și în clipe critice a observat cu egoism patriotic interesele țării. (Ținuta lui energică cu prilejul putchurilor ex-regelui Carol, povestite în această revistă de d. V. P. Râmniceanu, a impresionat adânc atât poporul unguresc, cât și străinătatea). În cursul vremii și-a ridicat prestigiul în contactul cu politicianii țării și cu reprezentanții statelor străine. El reprezintă un punct de stabilitate în viața constituțională a țării și este o garanție că ten-

tafivle de restaurare habsburgică nu vor avea rezultat bun atât timp cât el va fi capul țării. Din acest punct de vedere străinătatea îl privește cu oarecare simpatie. Opinia publică ungară a manifestat o afecțiune nefățarnică față de regentul Horthy, numai socialiștii nu pot uita trecutul plin cu otravă. O parte din aristocrația legitimisți deasemenea s'au abținut dela serbări. Corpurile legiuitoare i-au înscris meritele într'o lege specială și se vor pune temelile mai multor instituții de binefacere și sociale care vor purta numele guvernatorului.

Presă autohtonă i-a adus omagii unisone, chiar și democrații (între cari purtătorii de cuvânt sunt evreii) au fost loiali, gazeta socialistă însă a avut o ieșire atât de violentă, încât a fost confiscată. Socialiștii nu sunt mulțumiți nici cu amnesia care s'a dat cu ocazia jubileului, ei socot că după zece ani iertarea ar trebui să fie completă și fără nici o condiție, iar emigranții să se întoarcă în țară. Presă din străinătate deasemenea a avut cuvinte de apreciere favorabilă pentru activitatea regentului Horthy. Unele ziare cehoslovace, din motive pe care nu le putem desluși precis, au atacat, însă, fără cruțare rolul pe care l'a jucat Horthy, ca guvernator al Ungariei. Aceste foi au reprodus din ziarul unguresc *Az Ujság* declarațiile făcute în fața Curții Marțiale de către fostul ministru de interne Edmund Beniczky, declarații care acuzau pe regentul Horthy, că n'ar fi fost străin de unele acte de teroare săvârșite de indivizii aparținători armatei. Aceste atacuri au avut răsunet defavorabil și în presa de stânga din Germania, care nu-și ascunde amărăciunea că în Ungaria se poate menține timp atât de îndelungat un regim reacționar. Ungurii sunt convinși că unelirile amintite se datoresc dlui E. Beneș, care nu scapă nici un moment pentru a produce zădărnici și antagonism între unguri și germani. Înregistrăm, ca un fapt simptomatic, un articol apărut în semioficiosul sârb *Vreme*, în care se face amintire de discursul regentului Horthy, rostit în 1926 la Mohács, arătând „drumul care trebuie urmat de ambele state vecine cu tradiții comune“. După *Vreme*, terminându-se negocierile dela Haga, depinde de inițiativa Ungariei să se realizeze o apropiere, deocamdată economică, ce poate avea urmări folositoare politice, între Iugoslavia și Ungaria. Atât democrații, cât și naționaliștii-rasiști unguri au reacționat la ideile lansate de *Vreme*.

Cei dintâi îmbrățișează ideea, dar cu rezerva că Ungaria nu poate face politică externă ostilă Italiei și nu poate să renunțe la aspirațiile ei revizioniste, care de altfel față de Iugoslavia nu sunt de natură să fie respinse fără a le examina.

Naționaliștii, prin eminentul publicist Zsilnszky, constată categoric că Iugoslavia a întârziat cu răspunsul dat ofertei ungare după trei ani. Ungaria urmează căile comune cu Italia, care se ridică programatic din izolarea în care vreau să o împingă rivalii ei. Situația dintre Ungaria și Iugoslavia în curs de trei ani s'a înrăutățit, căci „frații unguri sunt prigonii și chinuiți în chip barbar, fără milă, ce întrece și fantezia balcanică, ei sângerează și pier în ținuturile noului stat iugoslav“. O colaborare cu Iugoslavia nu se poate închipui decât prin

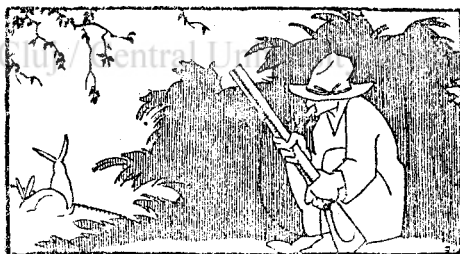
reglementarea problemei croate în forma unei înțelegeri ungaro-croate cu ieșire la mare, comună.

Pentru Iugoslavia există motive mai imperioase să caute prietenia Ungariei: Cehoslovacia este amenințată de primejdia germană, chiar și în cazul dacă nu se va realiza *Anschlussul*, iar România se găsește în o permanentă nesiguranță din pricina Rusiei.

Acest ton ambițios al presei ungare se datorește situației prietnice în care se află Ungaria, unde se întâlnesc sferile de influență ale celor două puteri mari rivale: Franța și Italia, cari îi dau sfaturi de ordin politic extern. Așa se înfățișează stările publice interne și externe ale Ungariei, când capul statului își sărbătorește jubileul de zece ani.

Budapesta, Martie 1930.

M. B. RUCĂREANU





## Cronica politicei externe

### Situația guvernului Tardieu

Guvernul Tardieu, prezentându-se în fața Camerei, a obținut votul de încredere. Din 579 votanți, 316 au votat pentru, și numai 263 contra, astfel că s'a realizat o majoritate de 53 de voturi, majoritate destul de importantă de sigur, într'un Parlament ca cel dela Paris, dacă ar putea fi considerată drept statornică.

Partidele și grupările care au votat pentru noul guvern sunt: uniunea democratică republicană, acțiunea democratică, stânga unită, independenții, înafară de câțiva radicali și radicali-socialiști, cari au și fost excluși din grupările respective.

Contra guvernului s'au pronunțat: stânga radicală, independenții de stânga, republicanii socialiști, socialiștii francezi, radicalii, precum și socialiștii unificați sau social-democrații, și însfârșit comuniștii.

Toate partidele de centru și de dreapta s'au aliat prin urmare în jurul noului președinte de Consiliu, ceea ce nu înseamnă însă, că aceste grupări și partide îl vor urma în toate împrejurările, asigurându-i majoritatea necesară pentru a putea deține puterea un timp mai îndelungat.

Alcătuirea acestei majorități este prea eterogmă, partidele cari o compun prea mobile și prea sensibile, astfel că, la prima ocazie, producându-se o dislocare spre stânga, majoritatea se va transforma în minoritate. Adevărul acestei afirmațiuni s'a și putut vedea în ședințele Camerei care au urmat după ce guvernul a obținut votul de încredere, dl Tardieu fiind pus nu mai puțin de șase sau șapte ori în minoritate, în toate cazurile pe chestiuni de politică financiară și bugetară.

Cu toate acestea, guvernul a rămas la postul său pentru că, ne fiind în joc chestiuni de mare importanță, n'a vroit să pună la încercare soliditatea majorității și n'a pus chestiunea de încredere. Când a pus-o, în cele din urmă, partidele grupate în jurul său s'au recules,

voitând, cu aceiaș importantă majoritate obținută la început, pentru guvern, ceea ce nu înseamnă că, mâine sau poimâine, nu se va ivi vre-o chestiune pe caza căreia să fie pus în minoritate, chiar dacă ar mai pune chestiunea de încredere.

Situația guvernului Tardieu este, deci, foarte frecară, deși se pare că partidele de centru și de dreapta sunt hotărâte să-l susție. În momentul când Camera va sili pe dl Tardieu să plece, se va fi făcut dovada, dacă mai este nevoie de o asemenea dovadă, că stabilitatea cabinetelor, atât de dreapta cât și de stânga, este o imposibilitate în actualul Parlament.

Se va pune atunci pe tapet întrebarea, dacă, pentru a eși din impas, nu se impune dizolvarea Camerei, măsură extremă care repugnă, în Franța, acelor ce au dreptul să uzeze de ea. În tot decursul republicei a treia s'a uzat o singură dată, sub președinția lui Thiers, de această prerogativă, evitând-o în toate celelalte cazuri, chiar atunci când dizolvarea părea inevitabilă.

De astădată însă se poate întâmpla să nu se găsească altă soluție și să se recurgă totuș la disolvare, afară dacă deputații de teama unor alegeri, în care ar putea să nu fie aleși, nu se vor decide să acorde încrederea lor constantă și definitivă dlui Tardieu sau altui guvern ce ar veni după acesta, căci este sigur că nu se va recurge la această extremă măsură, decât după ce se vor fi epuizat toate posibilitățile. Printre aceste posibilități contează în primul rând un nou guvern Poincaré, în jurul căruia ar putea să se ralieze toate forțele republicane pentru restul de doi ani, cât mai durează această legislatură.

D. Doumergue va încerca de sigur și această soluție, înainte de a cere Senatului să voteze dizolvarea Camerei surori.

### Germania ratifică planul Young

Cu toată violenta campanie ce s'a dus împotriva planului Young, pentru care se pronunțase, prin plebiscit, majoritatea poporului german, Reichstagul l-a ratificat, grăbindu-se și președintele Reichului să-l promulge.

Ultima lovitură ce se încercase pentru a zădărnici ratificarea, a fost neașteptata demisie a guvernatorului Băncii Reichului, dr. Schacht, motivându-și acest pas cu convingerea sa că planul Young este inaplicabil și că prin urmare nu-și poate lua răspunderea.

Această atitudine apare cu atât mai stranie, cu cât demisionatul guvernator reprezentase la Paris Germania cu ocazia tratativelor pentru lichidarea reparațiilor, primind și semnând planul fără obiecțiuni sau rezerve. Abia mai târziu și-a schimbat atitudinea, afirmând că guvernul german mersese prea departe cu concesiunile și cerând restituirea coloniilor, pretențiune pe care însă la Paris n'a susținut-o.

Toate încercările guvernului de a-l convinge să-și amâne demisia până după ratificare au rămas zadarnice. Demisia s'a produs în ajunul votului, în speranța că acest pas insolit va intimida guvernul și Parlamentul. Guvernul însă nu s'a intimidat, ci procedând în grabă la alegerea noului guvernator, a reușit să facă să fie ales doctorul Hans.

Luther, fostul prim-ministru, care alături de Stresemann, a semnat acordul de la Locarno, trecând apoi în Cameră cu majoritate impozantă ratificarea.

Prin planul Young se stabilește obligația pentru Germania de a plăti Băncii Internaționale, ce se creiază la Basel în Elveția, până la anul 1988, o despăgubire de război de 113.9 miliarde mărci aur. Plățile se urcă de la 1707.9 milioane anual la 2428.8 milioane în anul al 37-lea. În al 38-lea rata scade la 1607.7 milioane și se urcă iarăși la 1683.5 milioane în al 56-lea an. În ultimii trei ani rata va fi de 900 milioane.

În urma ratificării planului Young, situația guvernului s'a înțărît într'o măsură oarecare, deși nu este încă sigur dacă partidul populist german va rămâne încă multă vreme în guvern. Cabinetul prezidat de Hermann Müller este expresia unei coaliții a partidelor democratice: centrul, democrații, populiștii germani și populiștii bavarezi cu social-democrații. El se sprijinește astfel pe o coaliție mai largă decât coaliția de la Weimar, care a votat noua Constituție germană, compusă din democrați, centru și socialiști, formând împreună în primul Parlament ales după revoluție o impozantă majoritate.

Din ultimele alegeri însă, aceste trei partide au eșit slăbite, ne mai dispunând decât de o infimă majoritate de 8 voturi, astfel că s'a făcut apel pentru a putea governa, la populiștii germani de sub președenția răposatului Stresemann și la populiștii bavarezi.

Încetând însă Stresemann din viață, și dispărând astfel legătura de căpetenie care menținea acordul, partidul populist german, inclinand mai mult spre partidele de dreapta, caută să se desfacă de angajamentele sale, repugnându-i să conlucreze mai departe cu social-democrații.

Pretextul l-a găsit în legile financiare propuse de guvern pentru a echilibra bugetul, însă, în urma intervenției energice a președintelui Hindenburg, a renunțat deocamdată la intențiile sale separatiste, conșimțând să rămână în guvern.

Pentru moment s'a înlăturat astfel criza, dând posibilitate dlui Müller să guverneze mai departe, atâta timp cât populiștii vor rămâne în coaliția guvernamentală. În momentul însă, când se vor hotărî să rupă acordul, soarta guvernului va fi pecetluită, ne putând governa cu slaba majoritate de care va dispune.

În acelaș timp nu s'ar putea forma însă nici un guvern de dreapta, partidele reacționare nedispunând, chiar cu sprijinul populiștilor, de majoritatea necesară. În acel moment se va pune prin urmare și în Germania problema dizolvării Parlamentului, în speranța că din noi alegeri ar putea să rezulte o majoritate de stânga destul de puternică pentru a putea governa. Președintele Hindenburg, deși în fond simpatizează cu partidele de dreapta, dându-și însă seama de pulsul opiniei publice favorabil stângii, va fi silit să recurgă la această măsură, pentru a asigura Germaniei o cră mai îndelungată de stabilitate și consolidare.

V. P. R.



## Cronica politiceii interne

### Inceruirea bolșevică

Printre fericirile, pe cari guvernul d-lui Iuliu Maniu le-a risipit de-un an și jumătate asupra țării, trebuie să însemnăm, în primul rând, reînvierea prin imbecilitate a mișcării comuniste.

Cele dintâi semne s'au arătat din clipa în care partidul național-tărănist, așa cum a răsărit din demagogie ca o ciupercă pe bălăgar, a fost așezat la cârmă, că să dea frâu slobod tuturor acțiunilor de subminare a unității noastre naționale abia încheiate. La adăpostul slăbiciunii lui vinovate și-au făcut culcuș ferit toți agenții nebuniei roșii, toți spionii străini trimiși să ne pândească, toți propagandiștii ambulanti ai revoluției sociale, cari, întâi sub o etichetă de împrumut, apoi sub cea mai autentică flamură roșie bolșevică, și-au întins ramificațiile până în păturile conducătoare ale partidului dela putere.

Într'o memorabilă ședință a Camerei, în mijlocul urletelor deputaților din majoritate, dl Octavian Goga a dat alarma asupra stărilor din Basarabia, semnalând primejdia și producând cele mai elocvente probe despre existența ei. S'a sculat atunci bunul român, dl Virgil Madgearu, descendent al pârcălabilor din Trebizunda, și, în ovațiile cetelor guvernamentale, a făcut apologia libertății de circulație a tuturor ideilor, ironizând, (ca altădată nu mai puțin locvacele Kerenski), închipuindu-l pericol bolșevic. Iar dl Alex. Vaida, arogant ca un nemeș scăpătat și îngâmfat ca toți semidoctii, a decretat dela înăl-

țimea postului său de supraveghere a ordinii publice, că nu există comunism în România.

Câteva luni mai târziu a urmat sângeroasa represiune dela Lupeni, ca o bruscă chemare la realitate, și a șuierat pe la urechia nepăsătorului ministru de interne avertismentul unui glonț de revolver, comunist și el. . .

S'ar zice, că atât n'a fost de ajuns. Guvernării de astăzi continuă să nege existența ofensivei comuniste! Au băgat capul lor de struț în nisipul aurifer al avutului public, s'au refugiat în pădurile d-lui Tischler Mór și nu simt apropiindu-se furtuna. . . Cu toate acestea, rezultatul alegerilor comunale de deunăzi ar putea să-i dăm rească măcar acum, în ceasul al doisprezecelea. Nu numai, că voturile comuniste au crescut îngrijitor, nu numai că discipolii lui Lenin au pătruns în numeroase consilii comunale pe teritoriul țării, dar simptomele descompunerii au apărut tocmai la periferie, în regiunile unde pulsează mai anemic ritmul vieții naționale românești, în apropierea granițelor amenințate. Suntem încercuiți din toate părțile de tentaculele destrămării, și tocmai acolo unde se simte mai mult nevoia unei concentrări a forțelor noastre de apărare, ne prezintăm mai slabi, mai umiliți, mai dezarmați. Până și la *Salonta*, un orașel din județul Bihorului, la câteva pași de hotarul apusean al României, comuniștii s'au instalat triumfători la primărie, în vreme ce la celalt capăt al țării, în *Tighina* lui Moise Zipsein, jumătate de consilierii comunali sunt partizanii mărturisii ai guvernului din Moscova! . . .

Nu vi se pare foarte elocventă această intensificare a mișcării comuniste în orașele dela marginea românismului? Nu mai sunt, oare, și alte puternice centre muncitorești în interiorul țării? Pentruce comunismul, cu drăcescul său simț de a găsi pe trupul unei societăți constituite punctele celei mai slabe rezistențe, își desfășoară atacul lui de predicție în acele ținuturi ale provinciilor alipite, unde ideea românească n'a prins încă rădăcini destul de puternice, unde populația băștinașă se găsește încă într'o paradoxală minoritate, și unde procesul de reparare a nedreptăților de ieri abia se găsește la începutul lui. Aici nu s'a cristalizat încă o robustă burghezie românească, care se împotrivescă prin propriile sale puteri năvalei distrugătoare. De aceea, spre aceste locuri sensibile ale edificiului nostru național se concentrează programatic sforțările acțiunii comuniste, incapabile deocamdată să lovească aiurea.

Trebuie să oferim încă odată, că legea administrativă a regimului actual a silit terenul cel mai priincios pentru fortificarea comunismului în România. Mulțumită dispozițiilor privitoare la conducerea comunelor urbane, s'a dat comuniștilor, inexistenți ca valoare electorală în alegerile parlamentare, posibilitatea de a-și strânge rândurile în cadrul mai strâmt al alegerilor municipale, de a-și reface solidaritatea militantă, de a pune liste de candidați aproape pretutindeni, și de a înregistra succese, de natură să le sporească forța de luptă și îndrăzneala atacurilor.

Aceasta, firește, nu-i decât o simplă etapă dintr'o lungă și



amănușită expediție pentru desmembrarea țării noastre. Până acum, guvernul dlui Iuliu Maniu le-a favorizat pe toate. Rusia Sovietică și-a trimis mai întâi patrulele de recunoaștere, a deschis apoi focul propagandei prin presă, și-a fortificat celulele de organizare pe teritoriul țării, iar acum a luat în mână frânele conducerii în șapte sau opt orașe din țară. Ce ne așteaptă în viitor, dacă vom fi cârmuiți mai departe de aceiași oameni, cine poate să profetească? Noi mai sperăm încă într'o grabnică schimbare, căci altminteri am fi îndemnați să credem, că nerozia în complicitate cu nepăsarea vor sfârși prin a ne răpune...

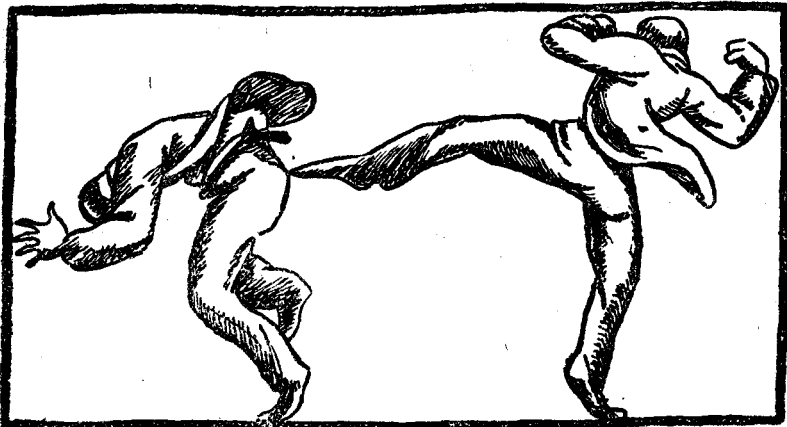
### Remedii pentru o primejdie națională

Tot felul de comentarii s'au făcut în jurul congresului partidului poporului, convocat la București pentru ziua de Duminică 23 Martie. Amatorii de știri senzaționale în special, au ținut cu orice preț să descifreze în afitudinea viitoare a dlui general Averescu anumite preferințe pentru mijloacele violente. O atmosferă de mister, având darul să provoace insomnia multor persoane, s'a ținut în jurul acestui eveniment politic, căruia i se atribuie urmări decisive pentru viața noastră constituțională.

În realitate, faptele se înfățișează mult mai simplu. Guvernarea partidului național-tărănist, întemeiată pe demagogie și pe intimidarea factorului constituțional, nu numai că n'a realizat niciunul din angajamentele luate înaintea țării într'o îndelungată opoziție, dar dimpotrivă a împiedecat în chip penibil procesul de consolidare a unității noastre naționale. Față de această situație se impune o singură concluzie: Actualul regim trebuie să ia sfârșit, căci fiecare zi de prelungire a cârmuirii dlui Iuliu Maniu a devenit un obstacol real pentru păstrarea integrității statului, a liniștii lăuntrice și a conservării prestigiului Dinastiei.

Congresul partidului poporului, convocat la București pentru ziua de 23 Martie, va avea menirea de a examina cu sinceritate deplină situația gravă în care se găsește țara, de a stabili toate răspunderile și de a trage concluziile logice din străduințele sale de până acum. Nu va căuta, deci, altceva, decât remedii pentru înlăturarea unei adevărate primejdii naționale. E adevărat, că în cazurile grele, leacurile sunt adeseori cam drastice...

A. H.



# GAZETA RIMATĂ

## Măgarul revoluționar

— Fabulă pentru ziua de azi —

*Se zice că măgarul slujise multă vreme  
La curte de'mpărași,  
In rând cu alți fărtași...  
Ba încă, cum se geme  
Gemuse, laolaltă fiind împovărași.*

*Dar cum adeseori norocul totul schimbă,  
Aduse și'n viața măgarului trudit  
O bruscă 'ntorsătură.  
Deși nu-i cu măsură  
Când prinde câte-odată ceva mai mult la limbă,  
Măgarul nostru-ajunse ce nu s'ar fi gândit:  
La luminata curte-a stăpânului august,  
Din cel mai autentic și mai pârlit măgar,  
Un om cu multă vază și mare demnitar.  
(De multe ori stăpânii de-astfel de glume-au gust.)  
Și s'a trezit măgarul la curtea ce vă spun,  
Peste-un stăpân puternic, aproape alt stăpân...*

Se scurse așa în pace o vreme 'ndelungată.  
Măgarul se deprinse pe'n cetul cu mărirea;  
Și-astfel, nedumerirea  
Ce-l stăpânise încă pe vremuri o bucată,  
Ii dispăruse toată,  
Crezând acum că poate râvni chiar nemurirea...

Dar iată că'nt'r'o seară, ieșind dela palat,  
Impins de-atâta slavă,  
De-atâta fast bogat,  
Ii încolțește gândul să fie împărat,  
Zicându-și: — „Nici stăpânul nu-i mult mai de ispravă!”

Pentru-a-și ajunge ținta, el plănuiește astfel:  
Când l'o lua împăratul spre seară la plimbare,  
Fiind pe el călare,  
Va termina cu el,  
Smucindu-se puternic din cap și din picioare.

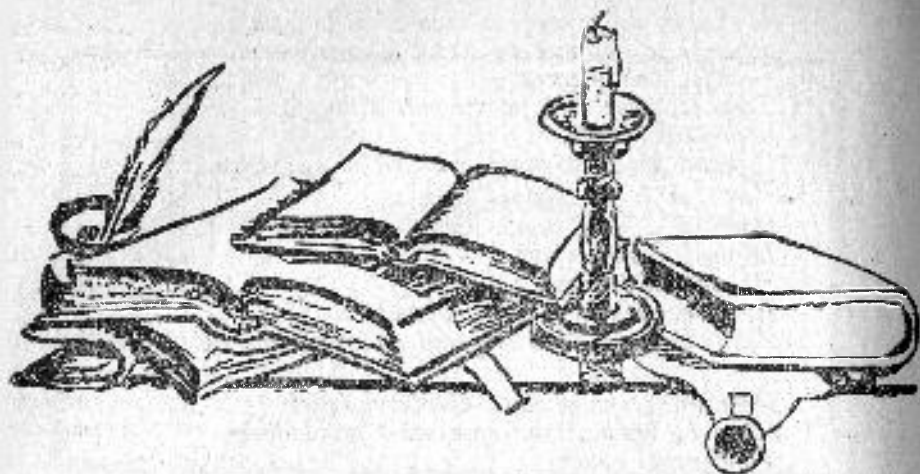
Dar vai! ce întâmplare!  
Din'r'o nimica toată tot planu-a eșuat:  
Dat tumba, împăratul de grab', s'a ridicat.  
— „Te-ai îmbuibat măgare,  
(Ii zise) stai, să văd!...”  
Și indignat poporul se năpusti, prăpăd,  
De alungă măgarul cu pietre până'n zare.

— „Mai bine un tiran vrem să ne stăpânească!...  
(Strigă prelung poporul)  
Decât ca, cu piciorul,  
Măgarul democratic domnind să ne'njosească!”

Și a rămas măgarul măgar, și, înțelept,  
Poporul să viseze un demnitar mai drept...

MIRCEA PALODĂ

— Fabulist modern —



## ÎNSEMNĂRI

**Monumentul lui Filipescu.** — Răspunzând inițiativei ziarului *Curentul* de a eterniza în bronz figura marelui român care a fost Nicolae Filipescu, d-l Octavian Goga a trimis d-lui Pamfil Șeicaru următoarea scrisoare :

Iubite domnule Șeicaru,

Primește, te rog, modesta sumă de lei 2000 pentru monumentul lui Nicolae Filipescu.

Vă felicit din toată inima și laud această inițiativă.

Astăzi mai mult ca oricând trebuie des-gropată amintirea omului care a fost o excepțională încarnație a mândriei de rasă și un exemplar unic al demnității personale la noi. Vremea actuală cu detestabila ei valută morală postbelică a eclipsat tocmai aceste două însușiri, fără de cari orice creier e neputincios să schițeze un plan de apărare națională. Deaceia trebuie evocat Filipescu și cu el toate sugestiunile ce se pot degaja din strălucita linie dreaptă a unei vieți de mare român!

Lumea noastră năpădită de chiotul ra-gușit al așa zisei democrații va resimți un moment de curată reculegere în fața unei personalități și arena toropelii noastre pu-blice va tresări, când se va abate deasupra ei umbra celui din urmă boier mare! Va trece din gură în gură întrebarea :

— Ce-ar face azi, dacă ar trăi, Nicolae Filipescu? Acest simplu cuvânt va răscoli poate ultimele resturi de bărbăție româ-nească și făcând să se reflecte neputința de azi în oglinda luminoasă a trecutului ne va smulge din marasm.

O singură obiecțiune: nu umblați cu basoreliefuli, trebuie un monument la Cer-cul Militar. Posteritatea nu poate fi sgâr-cită în bronz la amintirea lui.

Al d-tale,  
Octavian Goga

**Operații silvice.** — După tranzacția oneroasă cu pădurile d-lui Mauriciu Tischer, urmează afacerea cu improprietățile bisericilor din Secuime. S'ar zice, că oa-

menii reginului actual au o predilecție pronunțată pentru jafurile în mijlocul codrului!

Pentru salvarea aparențelor, d. I. Mihalache, titularul neștiutor și inocent al departamentului operațiilor silvice, s'a adresat justiției, ecărăndu-i să cerceteze escrocheria și să descopere pe vinovați. Am citit și noi, cu o atenție pentru care cerem iertare, reclamația ministerială adresată procurorului general din București. E un model de șiretenie rustică. Fostul învățător dela Topoloveni, după ce recunoaște că statul a suferit importante pagube pe urma unor decizii false de improprietărire cu pădure a unor biserici din Secuime, după ce declară că nu poate indica pe autorii potlogăriei, găsește, totuș, util să adauge: — „Menționăm că la data operațiunii acestor falșuri, d. Aurel Dobrescu era subsecretar de stat la departamentul nostru...” De ce această precizare, inutilă în aparență, a unui fapt, pe care, desigur, d. procuror general nu-l ignorează?

La rândul său, d. Aurel Dobrescu, — o cunoștiință mai veche a forurilor judecătorești, — a depus plângere la parchetul din Ciuc împotriva unuia Tiberiu Oprea, zis Vornic, fost redactor al ziarului *Adevărul* și actualmente atașat de presă a dlui Iuliu Maniu la Madrid, care, ar fi autorul falșurilor semnalate. Va să zică, cece d. I. Mihalache nu știe, știe d. Aurel Dobrescu foarte bine! Numitul Tiberiu Oprea, zis Vornic, întâmplător cumnat al unui membru din Regență cași d. Mihai Popovici, a abuzat, adică, de increderea pe care, în naivitatea sa cunoscută, d. Aurel Dobrescu i-a acordat-o, și și-a permis să-i contrafacă semnătura pe câteva din deciziile, în temeiul cărora s'a operat cu improprietăririle ilegale ale bisericilor din Secuime. Dl Aurel Dobrescu a ghicit imediat cine-i făptuitorul, fiindcă, dacă nu vă supărați, mai există și *alte* decizii de improprietărire, identice, cari nu mai sunt falșificate, pe cari fostul subsecretar de stat le-a semnat cu mâna sa, și pe cari le-a valorificat mai departe acelaș Tiberiu Oprea

zis Vornic: samsar de păduri, om de casă al d-lui Aurel Dobrescu și propagandist al României în Spania.

Inculpatul Tiberiu Oprea zis Vornic, din nenorocire cumnat al unuia dintre membrii Regenței, ar putea să lămurească lucrurile, dacă s'ar hotări să părăsească Madridul și să se întoarcă în țară. Deocamdată, deși s'a anunțat la gazetă că, foarte politicoș, ar fi fost rechemat, nu s'a pus încă la dispoziția parchetului din Ciucnici cu d. procuror general din București nu și-a dat *rendez-vous*. Iar d. Aurel Dobrescu, arătat cu degetul în reclamația dlui I. Mihalache, stă mai departe în scaunul de guvernator al Ardealului.

Fericită țară!

**Moartea dictatorului.** — Sfârșitul generalului Primo de Rivera, ca o evadare liniștită spre veșnicie după mari zguduiri sufletești, poate să fie un semn tainic al predestinării. Dictatorul s'a stins fiindcă nu mai avea de adus niciun serviciu, țării sale. Lupta îl ținea în picioare. Odihna l'a răpus. Atotputernicia lui de ieri se risipise ca o umbră a mării trecătoare.

Omul, a cărui voință de fier stăpânise vreme de șapte ani peste soarta unui popor de 40 milioane, avea acum înfățișarea unui bătrân pribeg, găzduit cu amintirile proaspete ale activității sale uriașe într'o banală odaie de hotel, afabil și inutil, ca un pensionar al celebrității. Moartea l'a găsit între pernele unui fotoliu, cu o carte în mână, în mijlocul Parisului tumultos, departe de țara sa, departe de ispitele puterii, departe de viață.

Judecata contemporanilor asupra rolului, pe care generalul de Rivera și l'a asumat în istoria politică a Spaniei, nu s'a cristalizat încă într'o concluzie unanimă. Lucrul nici nu-i cu putință, de vreme ce lipsește măsura unei aprecieri obiective, raportată exclusiv la interesul de existență al națiunii spaniole. Pentru apoliștii pasionați ai democrației parlamentare, cari refuză orice binefacere pe seama poporului dacă nu

răsare din conţinutul sacrosanct al unei urne de vot, mijloacele drastice, cu ajutorul căroro Primo de Rivera a mântuit țara sa din ghiarele anarhiei, sunt condamnabile prin însăși natura lor, căci au însemnat o restrângere a libertăților publice, o înfrânare a corpului electoral, o disciplină severă a manifestărilor cetățenești. Cu toate acestea, dacă nu intervenea lovitura generalului Primo de Rivera, Spania s'ar fi rostogolit pe povârnișul unui dezastru inevitabil. În ziua când fostul guvernator al Catalaniei a plecat la Madrid să instituie dictatura militară, o altă rețetă pentru înlăturarea prăbușirii generale nu mai exista. Regele Alfons se refugiase la San-Sebastiano, guvernul își pierduse capul, actele de rebeliune se înmulțeau din ceas în ceas, nu mai erau decât două ieșiri: Sau bolșevizarea totală a Spaniei, sau instituirea unui regim sever de autoritate, care se reintroducea în ordine.

În asemenea împrejurări generalul de Rivera fost-a un tiran odios, disprețuitor al libertăților publice, sau un salvator al patriei amenințate? Sentința nepărtinitoare a istoriei va răspunde la această întrebare, fixând cu dreptate meritele sau păcatele guvernării sale. Căci sistemele politice sunt vremelnice, ca uneltele destinate a fi înlocuite, numai idealurile de existență ale unei națiuni trăiesc de-alungul veacurilor, cât nașunea însăși.

**Politica și literatura.** — Un redactor a ziarului *Rampa*, ingenios și iscoditor, a avut ciudata idee de a cerceta preocupările literare ale diferiților oameni politici dela noi. S'a oprit, în trecut, la personalitatea dlui Octavian Goga, — gășind o unică și excepțională armonie între însușirile scriitorului și credințele sale politice, — pentru a ne povesti apoi, cu un amuzant lux de amănunte, angajamentul pe care și l'a luat d. Alex. Vaida de a scoate în curând un volum de poezii moderniste. Faimos colaborator dela *Reichspost*, ni se spune, și-a cumpărat din librărie operele complete ale

tuturor poezilor noștri simbolști, s'a înarmat cu un dicționar de rime, a pus șeaua pe Pegaz și, evadând din cercul prozaicelor sale îndatoriri de paznic al ordinii publice, s'a hotărât să compună, cași d. Ion Minulescu, romane pentru mai târziu.

Așteptăm, cu o curiozitate pe care trebuie s'o mărturisim, rezultatul acestor tardive înclinări spre beletristică ale fostului medic dela Karlsbad. Mai mult încă. Am dori să auzim, în scurtă vreme, că pilda i-a fost urmată și de ceilalți tovarăși politici ai săi, cari ne-ar putea face astfel surpriza unor lucrări dintre cele mai merituose. Așteptăm să răsfoim „Georgicele” dlui Ion Mihalache, ale cărui scrisori către plugari vor fi redactate, de-acum încolo, în versuri. Cu o rară voluptate vom răsfoi volumul de poeme în proză al dlui Iuliu Maniu, acest rafinat giuvaergiu al surășului și al sincerității. Suntem năcrăbdători să salutăm apariția pasteleurilor dlui Aurel Dobrescu, pățimaș îndrăgostit al naturii, care, în strofe pline de o sevă proaspătă, ne va desvălui misterul pădurilor de brazi din Secuime. (N'avem nimic de spus, dacă minunata carte va fi scrisă în colaborare cu delicatul stilist Tiberiu Vornic.)

Dar, dintre toți fruntașii guvernului actual, cel mai interesant va fi, fără îndoială, d. Șt. Csicsó-Pop, strălucitul reformator al sintaxei și ortografiei române, cunoscut până acum mai mult ca orator de talent și om de cultură, dar care, pășind cu mersul său majestuos pe ogorul literaturii naționale, va trece dintr'o dată printre marii maeștri ai epocii contemporane. Ce pregătește oare inepuizabilul tribun dela Chelmac? Un volum de versuri, ca Lamartine? Un roman social, ca Disraeli? Un studiu despre Beethoven, ca d. Ed. Herriot? Redactorul *Rampe*i nu-i în măsură să ne informeze. Orice o fi, însă, suntem dinainte convinși, că vom fi cucerii, deopotrivă, de perfecțiunea formei, de lărgimea cunoștințelor și de adâncimea cugetării.

Oamenii politici, când le intră în cap să se apuce de literatură, sunt datori să

reușească cel puțin în aceeaș măsură ca literații cari s'au avântat în arena politicei. Alminteri ar fi să desnădăjduim de virtuțile democrației și de valoarea sufragiului universal.

**Blocul românesc.** — În alegerile municipale dela Cluj, cu toată opunerea îndârjită a guvernului, cu toată intimidarea exercitată prin cordoanele de jandarmi, cu toate actele de brutalitate săvârșite împotriva fineretului universitar, lista românească a întrunit un număr impunător de sufragii, câștigând zece locuri în viitorul consiliului orașenesc. A fost o protestare categorică a opiniei publice românești din capitala Ardealului față de rușinoasa tranzacție a partidului dela putere, care cedase minoritarilor două-treimi din numărul consilierilor comunali. Mulțumită unei însuflețiri curate, care a strâns în jurul steagului de luptă al solidarității naționale aproape 3000 voturi românești, rușinea a fost, în parte, reparată. Românii au din nou majoritatea în consiliul orașenesc al Clujului. Dar, trebuie s'o spunem, la acest rezultat nu s'a ajuns decât printr'o încordare supremă de energie, lista românească având de luptat nu numai cu tendința de supremație a minorităților, dar, mai ales, cu îngustimea de concepție a unui regim inconștient, care, de hatărul unui succes electoral scump plătit de obrazul țării, a scos arma în stradă și a zdrobit oasele românilor, ca să asigure stăpânirea evreomaghiară la primăria Clujului.

În împrejurările date nu se putca face mai mult pentru reușita listei românești, prin urmare rezultatul trebuie să ne mulțumească, nu atât prin valoarea numărului, cât prin semnificația lui morală. Elementul românesc din capitala Ardealului a dovedit, că știe să reacționeze împotriva oricărei jertfiri a intereselor naționale, afirmând cu putere dreptul său la o soartă mai bună în viitor. Votul dela Cluj contează, deci, ca o desavuare categorică a actualci legi administrative, care, împiedicând procesul de

reparare a nedreptăților din trecut, ne transformă, printr'o inacceptabilă interverție de roluri, pe noi românii, într'un popor minoritar, la noi acasă! Iată pentruce, curmând rușinea dela obârșia ei, legea administrativă ieșită din capul dlor C. Stere și R. Boilă va trebui înlăturată, pentru ca ceea ce s'a obținut împotriva cordoanelor de jandarmi, printr'o încordare supremă de energie românească, să se asigure în mod normal la adăpostul firesc al unei legiferări potrivite cu năzuințele noastre naționale.

**Evoluția sistemului parlamentar.** — Înt'o elegantă broșură, al cărei text a fost extras din *Revista de Drept public*, d. Nicolae Petrescu, un cunoscător al instituțiilor britanice, căruia îi datorăm mai multe lucrări de valoare, publică un interesant studiu despre „Parlamentul englez și înfățișarea lui actuală”. Cum Anglia a rămas patria clasică a parlamentarismului, evoluția înregistrată în practica ei constituțională privește însuș sistemul parlamentar în întregimea lui. Cartea dlui Nicolae Petrescu, întemeiată pe o temeinică erudiție istorică, pune în lumină defectele sistemului parlamentar, constatate chiar în țara unde el funcționează în chipul cel mai mulțumitor. — „Incompetența unui Parlament, ales după criterii pur electorale, în a legifera sau chiar controla chestiuni cari cer cunoștințe speciale, este evidentă. Necesitatea unei reorganizări pe baze de reprezentare profesională începe să se simtă și în cercurile conducătoare din Anglia. Soluționarea problemei Parlamentului nu va fi însă găsită de englezi într'o formulă imediată, ci într'o serie de reforme parțiale, așa cum înțelepciunea lor practică le-a dictat și în trecut”.

Mai anevoie va fi, desigur, pentru țările lipsite de tradiție parlamentară, unde necesitatea de a ține pas cu vremea s'a impus în mijlocul unei societăți nepregătite pentru formele de organizare ale democrației reprezentative.

**Directoratele.** — Nimic nu ilustrează mai elocvent haosul în care ne-a împins cărmuirea năfângă a dlui Iuliu Maniu decât așa numita organizare a directoratelor ministeriale din cele șapte provincii create de noua lege administrativă. Sunt aproape trei luni încheiate, de când cei șapte guvernatori, nedumeriți asupra rostului lor în lume, se găsesc pe drumul Bucureștilor în căutarea unor atribuțiuni lămurite. Marea reformă a partidului național-tărănesc, menită să occidentalizeze ca prin farmec administrația României-întregite, nu numai că n'a realizat niciun progres în funcționarea serviciilor publice, dar a împrăștiat pretutindeni o atmosferă de zăpăceală permanentă, care par'că 'ar semăna cu un preludiu al complectei anarhii. Nimeni nu știe cui trebuie să ordone, nimeni nu știe de cine să asculte. Legătura eratică s'a desfăcut, autoritatea centrală s'a pulverizat fără să se așeze altceva în loc, și mecanismul vieții de stat hodorogește din toate închieturile. Totul merge numai datorită unei slabe forțe de inerție, pe care autoritățile locale o mai păstrează pe=alocuri. Când se va evapora și aceasta, ne vom pomeni cu picioarele în gol, de=adrepul spre neant!...

Cine=și închipuie, că toate acestea sunt exagerări n'are decât să privească spectacolul din jurul său. Să stea de vorbă cu un funcționar, să viziteze birourile unui serviciu public sau să citească declarațiile dlui Aurel Dobrescu. Directoratele ministeriale din cele șapte provincii, cari aveau de scop să asigure o descentralizare administrativă seamănă cu niște mașini comandate în străinătate, cărora nu se știe ce șurupuri nu li se potrivesc, și pe cari nimeni nu se pricepe să le pună în mișcare...

Să ne mai mirăm, că treburile merg prost în țară, că anarhia prinde rădăcini, și că îndrăzneala dușmanilor noștri sporește?

**Comuniștii se înarmează.** — Ziarul *Universul*, a cărui informare serioasă nu

poate fi trasă la îndoială, denunță un fapt de o evidentă gravitate.

În Basarabia de sud există cele mai numeroase nuclee comuniste, case conspirative și depozite de arme. Este imens numărul comuniștilor teroriști, cari și-au putut procura permise pentru portul armelor, în urma stăruințelor repetate și energice ale parlamentarilor steriști, membri ai partidului național-tărănesc.

Atât de numeroase au fost cererile adresate prin interpuși, autorității în drept de a elibera asemenea permise, în cât șeful siguranței din Cetatea Albă a adus la cunoștința prefectului, că a luat hotărîrea să refuze orice cereri de asemenea natură, de oarece se urmărește înarmarea populației suspecte din comunele unde există nuclee comuniste și case conspirative în vederea unui alt Tatar=Bunar.

Prefectul a răspuns, că alarma este nejustificată și a invitat pe șeful siguranței să continue eliberarea permiselor de armelor tuturor persoanelor ce le solicită și care prezintă „garanții de seriozitate“.

Mii de cereri au fost atunci adresate de către membrii organizațiilor comuniste teroriste, pentru permise de arme și toate au fost sprijinite de parlamentarii național-tărăniști, foști potemkiniști, sau apărători ai celor ce au luat parte la răscoala organizată de Sovietele rusești, la Tatar=Bunar.

Se înțelege, că această alarmă nu-i desfinată să emoționeze guvernul dlui Iuliu Maniu, care nu știe decât un lucru: Nu există comunism în România!

**Erata.** — În articolul dlui Octavian Goga, publicat în fruntea numărului trecut al *Țării Noastre* s'a strecurat o greșeală de tipar, pe care imaginația citorului n'a putut s'o îndrepte: în loc de „șireflicul moral“ al dlui I. Mihalache, cum s'a tipărit, să se citească „șireflicul rural“, așa cum era în manuscris. Facem cuvenita rectificare pentru a da frazei sensul ei autentic.